Európsky parlament
2024-2029

Výbor pre rybárstvo

2025/2054(INI)

24.9.2025

NÁVRH SPRÁVY

o úlohe diplomacie zameranej na oceány pre konkurencieschopnosť rybolovu a akvakultúry EÚ
(2025/2054(INI))

Výbor pre rybárstvo

Spravodajkyňa: Željana Zovko

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....8

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o úlohe diplomacie zameranej na oceány pre konkurencieschopnosť rybolovu a akvakultúry EÚ

(2025/2054(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 43,

– so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve z 10. decembra 1982,

– so zreteľom na spoločnú rybársku politiku EÚ a jej vonkajší rozmer,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. júna 2025 s názvom Európsky oceánsky pakt [COM(2025)0281] a na spoločné oznámenie Komisie a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z 24. júna 2022 s názvom Smerovanie k udržateľnej modrej planéte – spoločné oznámenie o programe EÚ pre medzinárodnú správu oceánov [JOIN(2022)0028], v ktorom sa stanovujú štyri kľúčové priority: posilnenie rámca globálnej správy oceánov, dosiahnutie udržateľnosti oceánov do roku 2030, zlepšenie námornej bezpečnosti a ochrany a podpora vedy a poznatkov o oceánoch,

– so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o správe oceánov, rybárstve a modrom hospodárstve,

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre rybárstvo (A10-0000/2025),

A. keďže moria a oceány pokrývajú 71 % povrchu Zeme a viac ako 65 % územia EÚ; keďže EÚ dozerá na najväčšiu kolektívnu námornú oblasť na svete, ktorú tvorí 25 miliónov km² výhradných hospodárskych zón a viac ako 70 000 km pobrežia, a keďže 40 % jej občanov žije vo vzdialenosti do 50 km od mora;

B. keďže rybárska flotila EÚ, ktorá stelesňuje prítomnosť EÚ na moriach a pozostáva približne zo 69 000 plavidiel, je jednou z najudržateľnejších a najprísnejšie regulovaných rybárskych flotíl na svete, no čelí klesajúcim kvótam, vysokým prevádzkovým nákladom, zaťažujúcej regulácii a nekalej hospodárskej súťaži zo strany tretích krajín s menej prísnymi normami;

C. keďže EÚ dováža 70 % svojich morských plodov, čím sa vytvára strategická závislosť, narúša sebestačnosť a odvetvie je v dôsledku toho vystavené nekalým praktikám;

D. keďže EÚ je členom 18 regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva a zohráva vedúcu úlohu pri multilaterálnych rokovaniach o pravidlách, ktoré upravujú riadenie rybárstva a postupy ochrany morského prostredia, a pri ich vykonávaní;

E. keďže okysľovanie oceánov, morský odpad, degradácia biotopov a zmena klímy ohrozujú morskú biodiverzitu, zatiaľ čo nezákonný, nenahlásený a neregulovaný (NNN) rybolov a tieňové flotily ohrozujú biodiverzitu a rybárstvo EÚ a vytvárajú nekalú hospodársku súťaž;

F. keďže v dôsledku brexitu vznikli nové komplikácie s riadením rybárstva EÚ v severovýchodnom Atlantiku, ktoré ovplyvnili prideľovanie kvót, prístup do rybolovných oblastí a dynamiku obchodu;

Posilnenie diplomacie zameranej na oceány

1. zdôrazňuje, že EÚ má vďaka veľkosti svojej námornej oblasti, hospodárskej váhe a právnemu a regulačnému vedeniu jedinečné postavenie na to, aby zaujala vedúcu pozíciu pri globálnej správe oceánov; pripomína, že EÚ má najrozsiahlejšiu výhradnú hospodársku zónu na svete a už sa zaoberá ochranou svojich morských zdrojov pre budúce generácie;

2. vyzýva na začlenenie diplomacie zameranej na oceány do spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ s cieľom brániť námorný poriadok založený na pravidlách, zabezpečiť udržateľné využívanie morských zdrojov, presadzovať normy EÚ a bojovať proti NNN rybolovu a tieňovým flotilám, pirátstvu a nepriateľským či násilným činom proti rybárskym plavidlám a infraštruktúre EÚ, a to najmä podmorskej infraštruktúre, prostredníctvom konkrétnych opatrení, ako sú námorné misie;

3. víta Európsky oceánsky pakt ako integrovanú stratégiu, v ktorej sa spája námorná bezpečnosť, ochrana obchodu, environmentálna zodpovednosť a diplomacia; zdôrazňuje, že kombináciou nasadenia plavidiel, dohľadu nad infraštruktúrou, poistných opatrení a opatrení na stabilizáciu trhu, posilnenej kybernetickej obrany a pevného presadzovania práva môže EÚ udržiavať bezpečné a spoľahlivé obchodné trasy, čím posilní svoju dôveryhodnosť a vedúce postavenie v globálnom poriadku založenom na pravidlách;

4. víta nadchádzajúci nový pakt pre Stredozemie ako hlavnú iniciatívu na posilnenie mieru, stability a prosperity v regióne; vyzýva Komisiu, aby v úzkom partnerstve s Úniou pre Stredozemie a inými regionálnymi orgánmi uprednostnila vykonávanie tohto paktu a využila skúsenosti a najlepšie postupy z predchádzajúcich podobných iniciatív s cieľom zabezpečiť hmatateľné prínosy pre pobrežné komunity a ekosystémy a hospodársku odolnosť v celej oblasti;

5. vyzýva Komisiu, aby v plnej miere využila silnú diplomaciu zameranú na oceány ako strategický nástroj na presadzovanie spoločných cieľov prostredníctvom regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva a dohôd o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva s osobitným dôrazom na zabezpečenie skutočne rovnakých podmienok a spravodlivej hospodárskej súťaže medzi rybármi z EÚ a rybármi z tretích krajín, pričom zdôrazňuje, že je potrebné, aby EÚ udržiavala rybársku flotilu, ktorá dokáže využívať nové rybolovné možnosti vytvorené rozšírením dohôd o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva;

6. podporuje začlenenie ustanovení o bezpečnosti námornej a kritickej infraštruktúry do obchodných dohôd a partnerstiev EÚ, čím sa zabezpečí, aby sa námorná bezpečnosť stala základnou zložkou stratégie EÚ Global Gateway a vonkajšieho hospodárskeho a

diplomatického programu EÚ;

7. s uspokojením berie na vedomie spoločné oznámenie Komisie z 24. júna 2022 o programe EÚ pre medzinárodnú správu oceánov a nedávne prijatie Európskeho oceánskeho paktu Komisiou s finančnou podporou vo výške 1 miliardy EUR na ochranu morskej biodiverzity a posilnenie rozvoja udržateľného modrého hospodárstva; víta začlenenie Európskeho oceánskeho paktu ako strategického prvku dlhodobého rastu EÚ do Kompasu konkurencieschopnosti EÚ;

8. naliehavo vyzýva EÚ, aby podporila zainteresované strany pri vytváraní európskej námornej priemyselnej aliancie, ktorá bude spájať rybárstvo, akvakultúru, námorné inžinierstvo, strategické investície a technológiu a zároveň uznávať vzájomnú závislosť všetkých námorných odvetví, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť, zamestnanosť, zelenú a digitálnu transformáciu a udržateľné využívanie morských zdrojov;

9. vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, aby výrazne zvýšila investície do odbornej prípravy európskych diplomatov v otázkach súvisiacich s oceánmi s osobitným dôrazom na posilnenie odborných znalostí v oblasti námornej správy a správy oceánov v delegáciách a misiách EÚ v tretích krajinách, a najmä v pobrežných krajinách; vyzýva na zapojenie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť do propagácie strategického významu Európskeho oceánskeho paktu;

Konkurencieschopnosť v oblasti rybárstva a akvakultúry

10. zdôrazňuje, že treba znížiť administratívne zaťaženie a urýchliť postupy v prípade projektov, ktoré zvyšujú potravinovú bezpečnosť; požaduje zjednodušený prístup do pozemných a pobrežných oblastí prostredníctvom spolupráce s Európskou investičnou bankou a miestnymi orgánmi, čo predstavuje nevyhnutný krok na zachovanie udržateľného a konkurencieschopného odvetvia akvakultúry;

11. naliehavo vyzýva Komisiu, aby dôkladne posúdila štrukturálne faktory a trendy, ktoré ovplyvňujú dlhodobú udržateľnosť a ziskovosť rybárstva;

12. požaduje cielené opatrenia s cieľom zabezpečiť generačnú obnovu a zvýšiť atraktívnosť kariér v odvetví rybárstva prostredníctvom investícií do moderných, bezpečných a digitalizovaných rybárskych flotíl, programov odbornej prípravy, iniciatív v oblasti prevencie chorôb a lepších pracovných podmienok; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby posilnili prístavné a colné kontroly, pričom by mali v plnej miere využiť novú colnú agentúru EÚ, s cieľom chrániť rybárov pred obchodníkmi s drogami a s migrantmi a posilniť vysledovateľnosť dovážaných morských produktov;

13. vyzýva na podporu obnovy rybárskych flotíl v najvzdialenejších regiónoch s cieľom chrániť budúcnosť odvetvia rybárstva v týchto regiónoch a prispieť k udržateľnému miestnemu rozvoju; žiada Komisiu, aby v dohodách EÚ o partnerstve v odvetví udržateľného rybárstva so susednými krajinami alebo regiónmi zabezpečila pre najvzdialenejšie regióny osobitnú úlohu, napríklad vo forme infraštruktúry, flotily či odvetvovej podpory;

14. vyzýva Komisiu, aby presadzovala informovanosť spotrebiteľov, podnecovala dopyt po transparentnosti a vysledovateľnosti a zároveň zabezpečila podrobné informácie o pôvode, kvalite a udržateľnosti produktov z morských plodov; zdôrazňuje, že treba

vypracovať trhové normy, ktoré zaručia rovnaké podmienky pre morské plody a morské produkty dovážané do EÚ a zabezpečia, aby spĺňali porovnateľné environmentálne kritériá a kritériá udržateľnosti;

15. naliehavo vyzýva na okamžité odstránenie regulačných prekážok v spoločnej rybárskej politike, ktoré bránia úsiliu o dekarbonizáciu a obnove flotily, s osobitným dôrazom na potreby rybárskych flotíl v najvzdialenejších regiónoch;

Vedúce postavenie v oblasti životného prostredia a vedy

16. víta vedúce postavenie EÚ v oblasti globálnej správy oceánov, najmä prostredníctvom jej úlohy pri vytvorení Koalície vysokých ambícií pre biodiverzitu mimo vnútroštátnej jurisdikcie, ktorú tvorí 52 krajín; vyzýva na urýchlenú ratifikáciu a vykonávanie Dohody v rámci Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve o ochrane a udržateľnom využívaní morskej biodiverzity v oblastiach mimo vnútroštátnej právomoci, aby sa zabezpečila účinná ochrana a udržateľná správa šíreho mora;

17. žiada, aby Komisia a členské štáty presadzovali medzinárodné moratórium na hlbokomorskú ťažbu, a to aj prostredníctvom Medzinárodného orgánu pre morské dno, kým komplexný vedecký výskum nepreukáže, že takéto činnosti možno viesť bez toho, aby spôsobovali stratu biodiverzity alebo degradáciu ekosystémov; naliehavo vyzýva všetky krajiny, aby uplatňovali zásadu predbežnej opatrnosti a podporili toto moratórium v rámci globálnej environmentálnej zodpovednosti;

18. naliehavo vyzýva na rýchle určenie chránených morských oblastí v Antarktíde vrátane Weddellovho mora a Antarktického polostrova; vyzýva Komisiu, aby sa aktívne zasadzovala za tieto chránené morské oblasti v rámci vyváženej reakcie na rastúce ambície iných globálnych aktérov v týchto regiónoch;

19. podporuje záväzok Európskeho oceánskeho paktu, ktorým je vytvoriť celoeurópsku iniciatívu na pozorovanie oceánov ako základ pre zlepšenie porozumenia a správy morských ekosystémov; vyzýva na posilnenú spoluprácu v rámci EÚ v oblasti výskumu a inovácie s cieľom posilniť námornú vedeckú spoluprácu a vedúce postavenie EÚ, pokiaľ ide o oceánografiu;

Obchodná politika a globálna správa oceánov

20. zdôrazňuje, že je úlohou EÚ udržiavať si vedúce postavenie na medzinárodných fórach tým, že bude podporovať multilateralizmus, spolupracovať so Spojenými štátmi a stanovovať globálne normy, pokiaľ ide o udržateľnosť morského prostredia a spravodlivú hospodársku súťaž;

21. víta rozhodnutie, ktoré prijal Osobitný výbor pre rybolov a ktorým sa zavádzajú dlhodobé dohody medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom, ktoré umožňujú úplný recipročný prístup do rybolovných oblastí do 30. júna 2038; žiada Komisiu, aby ďalej pevne vystupovala proti akýmkoľvek jednostranným rozhodnutiam, ktoré by v podstate obmedzili prístup rybárov EÚ do vôd Spojeného kráľovstva;

22. vyzýva EÚ, aby zintenzívnila svoju spoluprácu s Nórskom prostredníctvom rokovaní za okrúhlym stolom na vysokej úrovni o rybárstve a oceánoch s cieľom vyriešiť nevybavené otázky a zabezpečiť spravodlivé a rovnaké podmienky pre rybárov z EÚ, ako aj nórskych rybárov;

23. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila väčšiu právnu zrozumiteľnosť v súvislosti s neudržateľnými rybolovnými postupmi, ktoré by mohli viesť k vynucovacím opatreniam EÚ vrátane obmedzení obchodu, ako je zákaz dovozu, s cieľom posilniť schopnosť EÚ bojovať proti neudržateľným postupom na celom svete;

Rozpočtové a inštitucionálne opatrenia

24. dôrazne trvá na tom, že na diplomaciu zameranú na oceány treba vyčleniť značné finančné prostriedky, najmä s cieľom udržiavať strategické odvetvie rybolovu; so znepokojením konštatuje, že v návrhoch budúceho viacročného finančného rámca sa na rybárstvo a akvakultúru na obdobie 2028 – 2034 vyčleňuje suma len 2 miliardy EUR, čo predstavuje sotva tretinu predchádzajúceho objemu finančných prostriedkov;

25. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, aby mali rybári a zainteresované strany v modrom hospodárstve účinnejší a jednoduchší prístup k nástrojom financovania, ako sú Európsky fond pre konkurencieschopnosť, ktorý podporuje investície do udržateľného modrého hospodárstva, a Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa, o ktorý sa opiera diplomacia zameraná na oceány a úsilie v oblasti boja proti NNN rybolovu, ako aj k doplnkovým zdrojom financovania, ako sú Fond na spravodlivú transformáciu, REPowerEU, Horizont Európa a Európska investičná banka;

°

° °

26. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Námorné hospodárstvo Európy je základom jej prosperity: modré hospodárstvo prispieva sumou 250 miliárd EUR ročne do hrubej pridanej hodnoty, podporuje 5 miliónov pracovných miest a je základom, o ktorý sa opiera fungovanie svetového obchodu, pričom 90 % hodnoty medzinárodného obchodu a 80 % zahraničného obchodu EÚ sa prepravuje po mori a 99 % medzikontinentálneho internetového dátového prenosu sa uskutočňuje pomocou podmorských káblov.

Maloobjemový rybolov je pilierom mnohých pobrežných komunít: zabezpečuje hospodárske živobytie, zachováva tradície a zaisťuje potravinovú bezpečnosť, no čelí slabnúcej generačnej obnove a neatraktívnym pracovným podmienkam. Konkrétne rybárska flotila v Stredozemnom mori je zložená prevažne z malých plavidiel, ktoré predstavujú približne 80 % celej flotily EÚ v regióne, a už čelí viacnásobným výzvam, ktoré vplývajú na atraktívnosť a sociálno-ekonomickú udržateľnosť tohto odvetvia.

Spoločná rybárska politika (SRP) je výlučnou právomocou EÚ a pilierom, o ktorý sa opiera politika EÚ v oblasti potravinovej bezpečnosti a životného prostredia, ktorá vychádza z environmentálnej, sociálnej a hospodárskej udržateľnosti, regionálnej spolupráce a rozhodovania založeného na vedeckých poznatkoch.

EÚ má najrozsiahlejšiu výhradnú hospodársku zónu (VHZ) na svete a už sa zaoberá ochranou svojich morských zdrojov pre budúce generácie. EÚ má preto vďaka veľkosti svojej námornej oblasti, hospodárskej váhe a právnemu a regulačnému vedeniu jedinečné postavenie na to, aby zaujala vedúcu pozíciu, pokiaľ ide o globálnu správu oceánov.

Diplomacia zameraná na oceány už nie je fakultatívnym nástrojom zahraničnej politiky, ale strategickou nevyhnutnosťou z hľadiska bezpečnosti, obchodu, environmentálnej udržateľnosti a hospodárskej odolnosti Európy. Koherentná charta EÚ v oblasti diplomacie zameranej na oceány by sa mala použiť na vyvinutie vplyvu na obchodných partnerov, vytvorenie záväzných povinností v oblasti udržateľnosti, zabezpečenie spravodlivého prístupu k populáciám a zefektívnenie chránených morských oblastí.

Rybárstvo a akvakultúra sú pre potravinovú bezpečnosť a rozvoj vidieka strategickými aktívami. Je dôležité uznať širšiu identitu a úlohu rybárov ako správcov morského prostredia, prispievateľov k environmentálnemu cestovnému ruchu a hybnej sily miestneho rozvoja v pobrežných komunitách. Environmentálne opatrenia nesmú ohroziť sociálno-ekonomickú životaschopnosť.

Nadmerná závislosť od dovozu morských plodov sa musí zmierniť prostredníctvom politík sebestačnosti, a to podnecovaním tretích krajín k tomu, aby rešpektovali rovnocenné environmentálne a sociálne normy a predchádzali nekalej hospodárskej súťaži. Treba posilniť spoluprácu medzi rybármi a inými zainteresovanými stranami v námornej oblasti, a to v odvetviach, ako sú námorné priestorové plánovanie, zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov, organizácia dodávateľského reťazca morských plodov, obehové hospodárstvo a diverzifikácia v rámci udržateľného modrého hospodárstva.

Treba obnoviť dôveru medzi zainteresovanými stranami v odvetví rybárstva a inštitúciami EÚ, a to zlepšením transparentnosti, hodnotenia a zapojenia sa do postupov tvorby politík.

Medzinárodná vedecká spolupráca a zvýšené investície do morského výskumu majú zásadný význam z hľadiska riešenia globálnych výziev a podpory tvorby politiky založenej na dôkazoch.

Nevyhnutná je silná spolupráca so Spojenými štátmi, napríklad prostredníctvom Národného úradu pre oceány a atmosféru [National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA)], pričom treba uznať úlohu transatlantických partnerstiev, pokiaľ ide o napredovanie správy oceánov a vedy. Vystúpenie USA z viacerých multilaterálnych organizácií je poľutovaniahodné a oslabilo kolektívne úsilie.

Aby spoločná rybárska politika (SRP) mohla dosiahnuť svoje ciele, musí byť podporená primeraným a stabilným financovaním.